

Załącznik
do uchwały Nr LIII/...../17
Rady Miasta Krosna
z dnia 28 grudnia 2017 r.

**Miejski Program Przeciwdziałania
Przemocy w Rodzinie
i Ochrony Ofiar Przemocy
w Rodzinie w Krośnie
na lata 2018 - 2020.**

Spis treści

I. Wstęp

II. Podstawa prawna

III. Informacje ogólne

IV. Diagnoza zjawiska przemocy w Gminie Miasta Krosna

V. Zadania służb powołanych do niesienia pomocy ofiarom przemocy w rodzinie

VI. Założenia Programu

VII. Cele Programu

VIII. Harmonogram realizacji Programu

IX. Adresaci Programu

X. Miejsce realizacji Programu

XI. Finansowanie Programu

XII. Monitoring i sprawozdawczość

XIII. Zakończenie

XIV. Spis tabel

XV. Spis wykresów

I. Wstęp

Przemoc w rodzinie jest obecnie jednym z większych problemów społecznych, dotyczących wszystkich środowisk i klas społecznych. Próbą podjęcia celowych oraz jednolitych działań na rzecz zapobiegania przemocy w rodzinie jest ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tj. Dz. U. z 2015, poz.1390), która została uchwalona w celu zwiększenia skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz inicjowania i wspierania działań polegających na podnoszeniu świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy w rodzinie. Nadając działaniom z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie ramy prawne ustalono, iż jednym z nadrzędnych i długofalowych celów polityki społecznej jest tworzenie warunków do pełnego rozwoju i prawidłowego funkcjonowania rodziny oraz zapobieganie występowaniu postaw i zachowań aspołecznych, grożących patologiami, w tym przemocą domową.

Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i ochrony ofiar przemocy w Gminie Miasto Krosno na lata 2018-2020 jest w dużej mierze kontynuacją poprzednio przyjętego programu obejmującego rok 2017. Podejmowane dotychczas działania w ramach realizacji tego Programu potwierdzają skuteczność podmiotów w udzielaniu profesjonalnej pomocy osobom dotkniętym przemocą i osobom stosującym przemoc oraz w zakresie profilaktyki i działań prewencyjnych. Podstawą realizacji Programu jest interdyscyplinarność, zgodnie z którą wszelkie działania na rzecz pomocy rodzinie powinny być planowane i wdrażane przez specjalistów z różnych dziedzin, będących przedstawicielami różnych instytucji i organizacji. Dlatego też w realizacji Programu uczestniczyć będą specjaliści zaangażowani w pracę w obszarze przeciwdziałania przemocy, instytucje i organizacje zajmujące się problemem przemocy w rodzinie oraz pełniące funkcje wspierające. Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2018 – 2020 ma przyczynić się do ograniczenia skali problemu i skutków przemocy domowej. Adresatami działań są mieszkańcy Gminy Miasta Krosna, a w szczególności osoby doznające przemocy w rodzinie, osoby stosujące przemoc w rodzinie i świadkowie takich niepożądanych postaw/zachowań.

Celem strategicznym wdrażanego Programu jest przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, ochrona ofiar przemocy w rodzinie oraz zwiększenie dostępności i skuteczności profesjonalnej pomocy. Program określa szczegółowe zadania do realizowania, ukierunkowane na: rozwój systemu przeciwdziałania przemocy oraz współpracy międzyinstytucjonalnej, zapewnienie dostępności pomocy osobom i rodzinom z problemem

przemocy domowej, kształtowanie świadomości społecznej w zakresie zjawiska przemocy w rodzinie, doskonalenie kadr zajmujących się diagnozowaniem i pomocą osobom dotkniętym tym problemem oraz edukację i profilaktykę mieszkańców naszej Gminy. Opracowanie Programu poprzedzone zostało diagnozą zjawiska przemocy na terenie Gminy Miasto Krosno. Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy ma charakter długofalowy. Działania obejmują lata 2018-2020. W miarę potrzeb i sytuacji społecznej mogą ulegać zmianom i udoskonaleniom.

II. Podstawa prawna:

1. Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020 przyjęty Uchwałą Nr 76 Rady Ministrów z dnia 29 kwietnia 2014r.
2. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1390).
3. Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2016 r. poz. 487).
4. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2016r. poz. 783 z późn. zm).
5. Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2017r. poz. 1769 z późn. zm.).
6. Uchwała Nr XXXVII/730/16 Rady Miasta Krosna z dnia 25 listopada 2016r. w sprawie przyjęcia „Strategii rozwiązywania problemów społecznych w mieście Krośnie na lata 2017-2022”.
7. Prawo polskie wobec przemocy w rodzinie:
 - a) ustawa z dnia 6 czerwca 1997r. Kodeks karny (Dz. U. z 2016r, poz.1137 ze zm.)
 - b) ustawa z dnia 25 luty 1964r. Kodeks Rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. z 2015r. poz.2082 ze zm.)

III. Informacje ogólne

Jednym z nadrzędnych i długofalowych celów polityki społecznej jest tworzenie warunków do pełnego rozwoju i prawidłowego funkcjonowania rodziny oraz zapobieganie występowaniu postaw i zachowań aspołecznych, grożących patologiami, w tym przemocą domową.

Zgodnie z art. 6 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie to samorządy zobowiązane są do kreowania lokalnej polityki wobec problemu stosowania przemocy w rodzinie.

„Art.6 ust. 1. Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie są realizowane przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego na zasadach określonych w przepisach ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015 r. poz. 163, z późn.zm.) lub ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2015 r. poz. 1286), chyba że przepisy niniejszej ustawy stanowią inaczej.

ust. 2 Do zadań własnych gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym:

- 1) opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
- 2) prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;
- 3) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
- 4) tworzenie zespołów interdyscyplinarnych”.

Zadania te w Gminie Mieście Krośnie powierzone zostały Miejskiemu Ośrodkowi Pomocy Rodzinie w Krośnie, który realizuje zadania własne i zlecone w obszarze pomocy społecznej, należące do właściwości gminy i powiatu.

Zarządzeniem Nr 85/11 Prezydenta Miasta Krosna z dnia 25 marca 2011r. w sprawie powołania członków Zespołu Interdyscyplinarnego do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w strukturze Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Krośnie, utworzono Zespół Interdyscyplinarny oraz stworzono system pomocy dla rodziny, skierowany zwłaszcza do

osób doświadczających przemocy, w tym małoletnich dzieci, które najbardziej narażone są na ujemne skutki tego zjawiska.

Przemoc w rodzinie - to jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie na szkodę bliskich lub zaniechanie działań koniecznych do ochrony zdrowia i życia osób najbliższych. Działania te naruszają prawa i dobra osobiste członka rodziny (osoby najbliższej, a także innych osób zamieszkujących wspólnie lub wspólnie gospodarujących). Przemoc w rodzinie naraża osoby bliskie na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, narusza ich godność osobistą, nietykalność cielesną, wolność i swobodę, w tym również osobiste normy związane z życiem seksualnym.

Przemoc w rodzinie jest:

- zjawiskiem wynikającym z działania człowieka (działanie lub zaniechanie działań jest dokonywane przez jednego członka rodziny przeciwko pozostałym),
- intencjonalna (zmierza do osiągnięcia jakiegoś celu), poza tym:
- wykorzystuje przewagę sił, uniemożliwiając samoobronę i opiera się na władzy i kontroli,
- narusza prawa i dobra osobiste krzywdzonego członka rodziny,
- powoduje szkody na zdrowiu fizycznym, psychicznym oraz cierpienie i krzywdy moralne u osób, których dotyka.

Przemoc w rodzinie może przybierać różne formy i dokonywać się przy użyciu różnych instrumentów. Obecnie najczęściej spotykane formy przemocy to:

- przemoc fizyczna – są to wszelkie działania polegające na użyciu siły i prowadzące do naruszenia nietykalności cielesnej, nieprzypadkowych urazów, zranień, stłuczeń, złamań czy zasinień,

- przemoc psychiczna – to umyślne działania wykorzystujące nie siłę fizyczną, lecz mechanizmy psychologiczne, powodujące zachwianie pozytywnego obrazu własnej osoby u ofiary, obniżenie u niej poczucia własnej wartości, pojawienie się stanów lękowych i nerwicowych,

- przemoc seksualna – polega na wymuszaniu niechcianych przez ofiarę zachowań w celu zaspokojenia potrzeb seksualnych sprawcy,

- przemoc ekonomiczna – to działania prowadzące do całkowitego finansowego uzależnienia ofiary od sprawcy.

Każda przemoc dla ofiary jest doświadczeniem traumatycznym, którego skutkiem są zarówno bezpośrednio szkody na zdrowiu psychicznym i fizycznym, jak i poważne, długotrwałe problemy ujawniające się w życiu dorosłym, jako konsekwencje przemocy doświadczanej w dzieciństwie.

U osób poddawanych długotrwałej przemocy występują problemy psychiczne i emocjonalne. Na szczególnie poważne konsekwencje zachowań przemocowych narażone są dzieci, które nie tylko są bezpośrednimi ofiarami, ale także i najczęściej świadkami przemocy w rodzinie, które to zdarzenia rodzą dla nich nieodwracalną traumę i szkodę. Społeczne konsekwencje przemocy w rodzinie są wyjątkowo złożone dla wszystkich, których dotyka to zjawisko. Przemoc zagraża życiu, niesie ze sobą cierpienie fizyczne, rany, siniaki, ale przede wszystkim powoduje niewyobrażalnie wielkie szkody psychiczne u ofiar, które najczęściej przez lata doświadczają znęcania się, wykorzystywania lub zaniedbania. Destrukcyjna siła niszczy cały system rodzinny, rozsadza go od środka, odbiera poczucie bezpieczeństwa i możliwość prawidłowego rozwoju najmłodszym członkom rodziny. Niesie ze sobą ryzyko dziedziczenia przez dzieci zachowań przemocowych i powielania ich w dorosłym życiu. Niezwalczana przemoc przybiera na sile, utrwała się i eskaluje niosąc negatywne konsekwencje dla uwikłanych w nią rodzin i dla całego społeczeństwa. Niezbędne jest zatem podejmowanie planowych działań mających na celu zapobieganie i zwalczanie przemocy w rodzinie, działań wpisanych w tworzenie i rozwijanie systemu przeciwdziałania przemocy, którego zasadniczymi elementami są specjalistyczne instytucje i profesjonaliści niosący pomoc osobom dotkniętym przemocą domową.

IV. Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie

Skala problemu przemocy w rodzinie w Gminie Miasto Krosno została określona na podstawie informacji uzyskanych z danych statystycznych sprawozdań Działu Interwencji Kryzysowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Krośnie oraz funkcjonującego w jego strukturze Zespołu Interdyscyplinarnego.

Ze statystyk prowadzonych przez Dział Interwencji Kryzysowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Krośnie wynika, iż rokrocznie na terenie Gminy Miasta Krosno dochodzi do szeregu zdarzeń powodujących konieczność podjęcia interwencji przez pracowników naszego Działu.

Dane za pełny rok kalendarzowy od dnia 1 stycznia 2016 r. do 31 grudnia 2016 r. wskazują:

1. Liczba przeprowadzonych interwencji domowych /ogółem/ -w tym: dotyczących przemocy w rodzinie /procedura NK/ - 230.
2. Liczba pokrzywdzonych w wyniku przemocy domowej /ogółem/ -226, w tym: kobiety – 183, mężczyźni – 40, małoletni - 3
3. Liczba sprawców przemocy domowej /ogółem/ – 221, w tym: kobiety – 30, mężczyźni – 191, nieletni – 0.
4. Liczba sprawców przemocy domowej pod wpływem alkoholu /ogółem/ – 123,
5. Liczba rodzin korzystających z poradnictwa specjalistycznego, w celu rozwiązywania swoich problemów / ogółem/ - 414, w tym:

Poradnictwo prawne – 193 osób

Poradnictwo socjalne – 295 osób

Wsparcie psychologiczne – 121 osoby.

Ze wsparcia Działu Interwencji Kryzysowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Krośnie korzystają członkowie naszej społeczności lokalnej, bez względu na status społeczny. Przemoc w różnych formach i rozmiarach może dotyczyć bowiem wszystkie grupy społeczne. Dlatego też praca specjalistów Ośrodka daje wymierne efekty w realizacji

powierzonych zadań, co przekłada się na adekwatną, w pełni realizowaną pomoc dla osób i członków ich rodzin.

Praktyka i doświadczenie pracy specjalistów zatrudnionych MOPR Krosno wskazuje, iż najczęstszą przyczyną kryzysów w rodzinie jest fakt stosowania przemocy, która objawia się w różnorodnej formie.

Tabela nr 1. Dane zebrane na podstawie „Niebieskich Kart” założonych w gminie Krosno.

DANE ROK		Liczba osób pokrzywdzonych w wyniku przemocy domowej	Liczba sprawców przemocy w rodzinie	Liczba sprawców przemocy będących pod wpływem alkoholu
2014	KOBIETA	190	22	13
	MĘŻCZYZNA	33	158	111
	NIELETNI	7	2	0
2015	KOBIETA	177	24	15
	MĘŻCZYZNA	39	205	148
	NIELETNI	16	1	0
2016	KOBIETA	183	30	6
	MĘŻCZYZNA	40	191	117
	NIELETNI	3	0	0
I POŁ. 2017	KOBIETA	64	9	4
	MĘŻCZYZNA	11	64	63
	NIELETNI	0	0	0

Jeśli zwrócimy uwagę na osoby podejrzane o stosowanie przemocy to zauważamy niestety wzrost liczby kobiet. Jest to bardzo niepokojące zjawisko jeśli chodzi o problem przemocy

w rodzinie szczególnie, że kobiety będące osobami stosującymi przemoc były pod wpływem alkoholu. W tych sytuacjach, gdy członkami rodziny są małoletnie dzieci – Dział Interwencji Kryzysowej przekazuje informacje do Działu ds. Asysty Rodziny i Pieczy Zastępczej – celem uruchomienia procedury wspomagającej i rozpoznającej główny problem rodziny. Na wniosek pracowników DIK włączono zatem wsparcie asystenta rodziny, który pozostaje w stałej współpracy z Zespołem Interdyscyplinarnym.

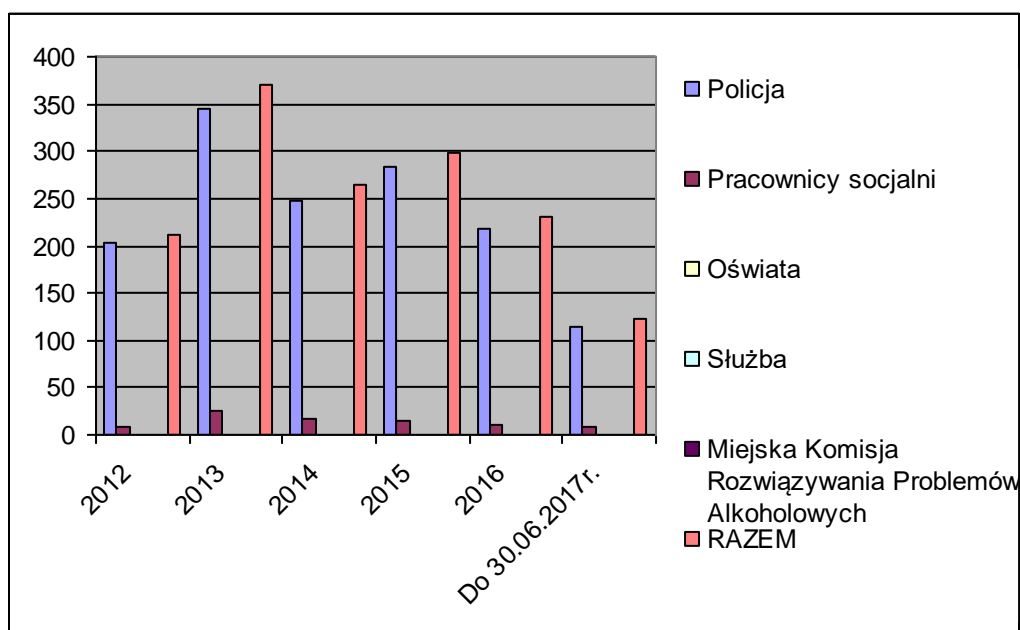
Zgłoszenia o stosowaniu przemocy w rodzinie przekazywane są najczęściej do Policji, która po przeprowadzeniu interwencji w domu osoby zgłaszającej przemoc wdraża procedurę „Niebieskie Karty”. Fakt ten zgłaszany jest niezwłocznie do Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego działającego w strukturze Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie.

Mimo nałożenia na pracowników instytucji służby zdrowia, oświaty obowiązku zakładania Niebieskich Kart- z danych statystycznych wynika, iż nie czynią tego jednak. Poza policją grupą osób, które realizują zadania pomocowe dla osób dotkniętych przemocą są pracownicy socjalni, którzy podczas wykonywania obowiązków służbowych nabywają wiedzę o możliwych nieprawidłowościach w rodzinach, wszczynając procedurę „NK” lub informując o tych faktach pracowników Działu Interwencji Kryzysowej.

Tabela nr 2. Instytucje wszczynające procedurę „Niebieskie Karty”

Niebieskie karty	2012	2013	2014	2015	2016	Do 30.06.2017r.
Policja	203	346	248	283	218	114
Pracownicy socjalni	9	25	17	15	11	8
Oświata	0	0	1	0	0	0
Służba	0	0	0	0	0	0
Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	0	0	0	0	1	0
RAZEM	212	371	265	298	230	122

Wykres 1. Instytucje wszczynające „Niebieskie Karty” w latach 2012-2016 i I Półroczu 2017

Jak wynika ze wskazanych danych, problem przemocy w rodzinie jest problemem złożonym. Należy bowiem wskazać, iż przełożenie liczby zakładanych Niebieskich Kart nie zawsze obrazuje istniejący problem przemocy w Gminie. Z doświadczenia pracy Zespołu Interdyscyplinarnego wynika, iż w rodzinach, w których istnieje przemoc domowa niejednokrotnie, mimo prowadzenia działań, dochodzi do kolejnych interwencji. Liczba rodzin dotkniętych przemocą nie jest zatem równoznaczną z ilością zakładanych Niebieskich Kart. Podejmowane działania realizowane są systemem ciągłym, zatem dane z roku kalendarzowego obejmują zarówno nowe Niebieskie Karty, jak i prowadzone w roku ubiegłym. Nie ma ustalonego terminu prowadzenia procedury, uzależniona jest ona bowiem od indywidualnej sytuacji rodzin, objętych pomocą. Powtarzanie się aktów przemocy wymaga dołożenia kolejnych starań, by ustabilizować sytuację rodzinną stron. Tak więc praca z rodzinami, w których zakładane są kilkakrotnie Niebieskie Karty jest pracą trudniejszą i bardziej złożoną.

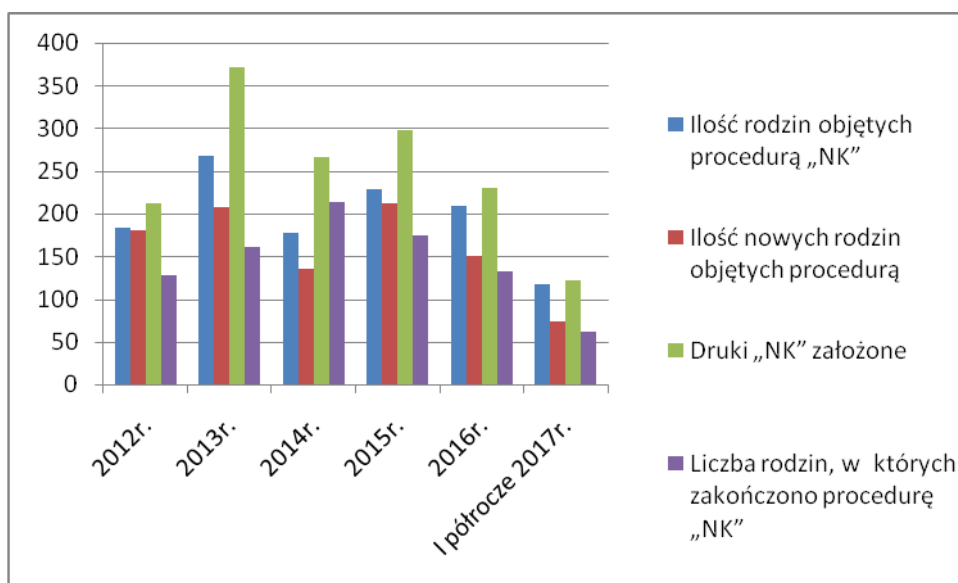
W 2012r. w 174 rodzinach i założono 212 Niebieskich Kart, natomiast w 2013r. aż w 262 założono 371 Niebieskich Kart. W 2014r. interweniowano w 224 i sporządzono 265 Niebieskich Kart, a w 2015r. w 229 rodzinach spisując 298 Niebieskich Kart. Do 30.06.2016r. do Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego wpłynęło 102 Niebieskich Kart natomiast do 31.12.2016r. było ich aż 230 w 151 rodzinach. W I połowie 2017r. do Przewodniczącego wpłynęło już 122 Niebieskie Karty, które zostały założone w 73 nowych

rodzinach. Porównując te liczby od 2015r. zauważamy drobny spadek w ilości zakładanych Niebieskich Kart.

Tabela nr 3. Dane dotyczące procedury „Niebieskie Karty” na przestrzeni lat 2012-2016

Rok	2012r.	2013r.	2014r.	2015r.	2016r.	I półrocze 2017r.
Ilość rodzin objętych procedurą „NK”	183	267	178	229	209	117
Ilość nowych rodzin objętych procedurą	180	207	136	212	151	73
Druki „NK” założone	212	371	266	298	230	122
Liczba rodzin, w których zakończono procedurę „NK”	128	161	213	174	132	62

Wykres 2. Liczba „Niebieskich Kart” w latach 2012-2016 i I połowa 2017r.

Należy nadmienić, iż problem przemocy w rodzinie wśród mieszkańców naszego miasta istnieje i nie należy go bagatelizować. Waga tego problemu jest wysoce istotna, choć nie zawsze znajduje odzwierciedlenie w danych statystycznych.

Realizacja ustawy w przedmiocie prowadzenia procedury Niebieskiej Karty jasno wskazuje, iż Informacje pozyskane w trakcie przeprowadzanej interwencji oraz praca członków grup roboczych Zespołu Interdyscyplinarnego w dużym stopniu ułatwiają niesienie specjalistycznej pomocy dla członków rodzin dotkniętych tym problemem.

Dane w układzie tabelarycznym przedstawiają problem przemocy w rodzinach na terenie miasta Krosna

ROK Dane	2014	2015	2016	I półrocze 2017
Liczba Niebieskich Kart	262	298	230	122
Liczba nowych rodzin objętych procedurą NK	178	136	212	73
Liczba sprawców przemocy	182	230	221	73

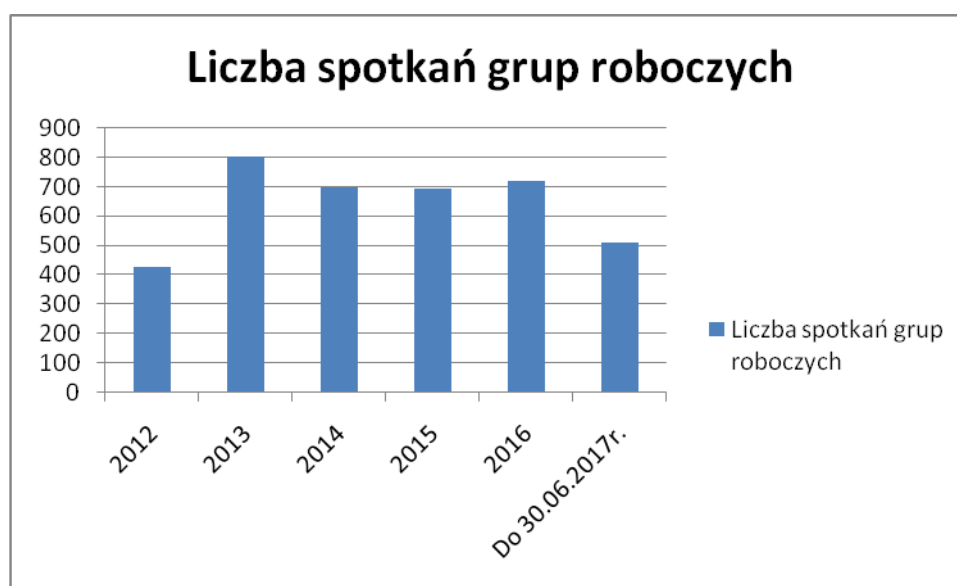
Z danych zawartych w powyższej tabeli wynika, że liczba Niebieskich Kart założonych na terenie Gminy Krosno w 2016r.obniża się w stosunku do poprzednich lat i dotyczy mniejszej ilości rodzin. Wskazuje to zatem na sukcesywne osiągnięcie wymiernego skutku w postaci przeciwdziałania zjawisku przemocy domowej.

Zgodnie z procedurą „Niebieskiej Karty” dla każdej rodziny została powołana grupa robocza Zespołu Interdyscyplinarnego, której członkowie podejmowali starania by zdiagnozować istniejące problemy w poszczególnych rodzinach. Jak wynika ze statystyk w 2015r. odbyło się 696 spotkań grup roboczych z członkami 284 rodzin, które wskazały jako główny problem - przemoc w rodzinie. W 2016r. widoczny był wzrost liczby spotkań grup, związanych z realizacją procedury „Niebieskie Karty” i wyniósł 719. Ma to związek z wydłużonym czasem monitorowania każdej z rodzin, gdzie rozpoznana sytuacja rodzinna tego wymaga lub gdy istnieje prawdopodobieństwo wystąpienia kolejnej reakcji przemocowej.

Tabela Nr 4. Liczba spotkań grup roboczych w latach 2012-2017

Rok	Liczba spotkań grup roboczych
2012	430
2013	802
2014	697
2015	696
2016	719
Do 30.06.2017r.	509

Wykres 3. Ilość spotkań grup roboczych

Dział Interwencji Kryzysowej MOPR w Krośnie przyjmuje coraz więcej zgłoszeń z prośbą o pomoc, interwencję lub wsparcie dla rodzin mających zarówno przejściowe jak i trwale narastające problemy. Wiedza mieszkańców miasta Krosna i wykorzystanie doświadczenia osób udzielających pomocy, przynosi nadzieję na poprawę sytuacji rodziny. Zgodnie z nałożonymi zadaniami członkowie grup roboczych Zespołu Interdyscyplinarnego po zebraniu informacji sukcesywnie, aby pomóc osobom pokrzywdzonym, podejmują dziania wspomagające kierując z urzędu sprawy o podejrzeniu przestępstwa z art. 207 kk (przemoc w rodzinie) jak i wnioski o leczenie odwykowe osób nadużywających alkoholu jak i działając dla dobra małoletnich dzieci (wsparcie asystenta rodziny). W rodzinach dotkniętych problemem przemocy lub uzależnienia, kierowane są również wnioski do Sądu Rodzinnego m.in. o wgląd w sytuację rodziny i ograniczenie władzy rodzicielskiej.

Tabela nr 5. Liczba kierowanych wniosków wobec osób działających na szkodę rodziny

Wnioski	2013	2014	2015	2016	Do 30.06.2017r.
Do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	11	30	22	22	7
Do Działu ds. Asysty i Pieczy Zastępczej	0	1	4	4	5
Do Sądu Rodzinnego	4	12	6	6	1
Do Prokuratury	11	7	10	6	4

Rodzaje pomocy udzielonej osobom, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą:

- szczegółowa diagnoza problemu w rodzinie,
- porady psychologa,
- porady prawnika,
- praca socjalna,

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Krośnie w 2015r. zrealizował Program Korekcyjno-Edukacyjny dla sprawców przemocy na terenie Gminy Miasta Krosna. Wzięło w nim udział i otrzymało zaświadczenia 5 osób. Program ten realizowany był w roku 2016, a warunki do otrzymania zaświadczenia spełniło tylko 3 osoby. W roku 2017 Program ukończyło 5 osób. Kontynuując realizację założeń Programu - także na rok 2018 - wystosowano wnioski do Urzędu Wojewódzkiego w Rzeszowie o przyznanie środków finansowych na sfinalizowanie kolejnej edycji Programu Korekcyjno-Edukacyjnego w Gminie Miasto Krosno. Zgodnie z decyzją otrzymaliśmy na ten cel kwotę 6.000 zł.

Rozpoznanie skali zjawiska przemocy w rodzinie, wyłącznie na podstawie danych statystycznych Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie, Policji czy innych instytucji zaangażowanych w rozwiązywanie problemu przemocy domowej niestety w pełni nie uwidacznia faktycznej skali tego zjawiska. Z doświadczenia w pracy posiadamy wiedzę, iż przemoc bardzo często długo nie wychodzi poza próg domu. Osoby będące ofiarami przemocy nie szukają pomocy wśród instytucji z różnych powodów. Trzeba również mieć na uwadze, że ofiarami przemocy w rodzinie są dzieci, które z reguły nie potrafią same poprosić o pomoc, a które rozwijając się w atmosferze przemocy nabywają negatywne wzorce zachowań i niejednokrotnie zostają sprawcami przemocy w rodzinie już jako osoby dorosłe. Dlatego tak ważne są działania profilaktyczne podejmowane w tym zakresie.

Aby wywierać pozytywny wpływ na osoby uwikłane w przemoc niezbędna jest ich wiedza i świadomość problemu. Podniesienie świadomości społecznej poprzez realizowanie zaplanowanych działań daje pozytywne efekty, odnoszące się do indywidualnych przypadków osób doznających i zagrożonych przemocą. Trudno jest jednoznacznie sprawdzić, jak często i kto jest ofiarą przemocy. Ofiary nie chcą rozmawiać na ten temat. Często problem zostaje w czterech ścianach w „zacznie ogniska domowego”, które staje się piekłem. Od początku istnienia świata ludzie radzą sobie z bólem i zagrożeniami w różny sposób. Jedni przez atakowanie, inni przez działania mające na celu oddalenie się od źródła zagrożenia. Niestety, gdy oprawcą jest ukochana osoba, nie reagujemy w sposób naturalny. Niskie dane o ilości wdrażanej procedury Niebieskich Kart nie oznaczają zatem, że problem przemocy nie istnieje. Z gromadzonych danych wynika, iż mimo prowadzenia działań pomocowych dla ofiar przemocy domowej, liczba zakładanych Niebieskich Kart nie maleje rażąco. Ujawnianie jednak zjawiska przemocy jest jednak pozytywnym skutkiem prowadzonych działań profilaktycznych. Osoby doznające przemocy, uwikłane w problemy rodzinne mają wiedzę gdzie szukać pomocy i zgłaszać problemy powodujące rozpad rodziny

i zaburzenia w życiu społecznym. Jest to niewątpliwie pozytywny wynik prowadzonej działalności profilaktycznej i informacyjnej podejmowanej w ramach naszej pracy.

Osoby będące ofiarami przemocy i ich rodziny obejmowane są sukcesywną pomocą ze strony Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie. Ta szerokopasmowa pomoc odnosi się nie tylko do udzielenia pomocy finansowej, która niejednokrotnie bezpośrednio wpływa na kondycję rodziny, jej strukturę i złożoność problemów, z jakimi się borykają, ale również pracę socjalną z członkami rodzin. Najczęstsze przyczyny kwalifikujące osoby do korzystania z różnych form pomocy społecznej, to: bezrobocie, długotrwała choroba, niepełnosprawność. Zauważyć należy jednak, iż nadużywanie alkoholu, które najczęściej wiąże się ze zjawiskiem przemocy w rodzinie – stanowi kolejną przyczynę ingerencji państwa w losy rodziny.

Praktyka i doświadczenie zawodowe pracowników Zespołu Interdyscyplinarnego potwierdza, iż przemoc w rodzinie najczęściej idzie w parze z problemem uzależnień członków rodziny, w tym przede wszystkim sprawców przemocy.

Diagnostując sytuacje poszczególnych rodzin objętych procedurą „Niebieskiej Karty” warto zauważyć, że 80% osób podejrzanych o stosowanie przemocy ma problem alkoholowy lub nadużywa alkoholu. Są to sytuacje kiedy sprawca nie poczuwa się do winy, ale jego zachowanie stwarza realne zagrożenie dla pozostałych członków swojej rodziny. Mając na uwadze szczególnie dobro małoletnich dzieci, członkowie grup roboczych Zespołu Interdyscyplinarnego systematycznie podejmują decyzje o kierowaniu wniosków do instytucji tj. Sądu Rodzinnego, Prokuratury i Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, aby jak najszybciej rodzina otrzymała różnorodną pomoc i szansę na zmianę sytuacji.

Podjęcie terapii odwykowej w wielu przypadkach ratuje rodzinę przed rozpadem, poprawia relacje wśród członków rodziny i daje nadzieję na „lepsze jutro”. Działania podejmowane przez pracowników DIK są kompatybilne z celami i zadaniami określonymi w Miejskim programie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii w Krośnie.

Dział Interwencji Kryzysowej MOPR Krosno jest działem skierowanym na szerokopasmową pomoc rodzinie. Bezpośrednio współpracuje zatem z Sądem Rejonowym w Krośnie, Wydziałem Rodzinnym i Nieletnich, Wydziałem Karnym, Prokuraturą Rejonową w Krośnie, Komendą Miejską Policji, Zespołem Kuratorskiej Służby Sądowej, Poradnią Odwykową, Punktem Psychoedukacji i Terapii Uzależnień, Oddziałem Odwykowym

Podkarpackiego Szpitala Wojewódzkiego w Krośnie, placówkami oświaty i innymi instytucjami mającymi w zakresie swoich działań realizację zadań mających na celu poprawę warunków życia osób uwikłanych w przemoc. Prowadzone działania profilaktyczne, edukacyjne i informacyjne zmierzają do podjęcia działań pomocowych, które w konsekwencji hamują rozkład rodziny.

W okresie sprawozdawczym od dnia 01.01.2016r. do dnia 31.12.2016r. pracownicy Działu Interwencji Kryzysowej realizując zadania programowe instytucji udzielili pomocy 414 rodzinom. Do zadań tych należą przede wszystkim: rozpoznawanie sytuacji kryzysowej, podejmowanie interwencji oraz udzielanie wsparcia i porad dla osób, które borykają się z różnego typu problemami. Klientów tych dotyka najczęściej problem przemocy, uzależnień, bezradności wobec trudności w pokonywaniu codziennych problemów. Zgłoszenia o oczekiwaniu udzielania pomocy w ramach Działu Interwencji Kryzysowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Krośnie dotyczą jednak nie tylko rodzin bezpośrednio korzystających z pomocy społecznej. Zjawisko przemocy domowej dotyka obecnie coraz częściej rodzin, nie będących klientami MOPR.

Tabela nr 6. Liczba osób korzystających z poradnictwa specjalistycznego

Rok	2012	2013	2014	2015	2016	Do 30.06.2017r.
Poradnictwo psychologiczne	203	312	196	163	121	29
Poradnictwo prawne	53	167	112	78	193	48
Poradnictwo socjalne	180	310	223	230	295	188

Sposobem na rozwiązanie zgłaszanych trudności jest przede wszystkim prowadzona współpraca w ramach Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych przez pracowników socjalnych, przedstawicieli oświaty, przedstawicieli policji, kuratorów sądowych, przedstawicieli Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, przedstawicieli ochrony zdrowia, stowarzyszeń, fundacji i organizacji pozarządowych.

Poszukiwanie skutecznych możliwości rozwiązywania problemów społecznych musi uwzględniać fakt, że problemy życiowe mieszkańców naszej Gminy zazwyczaj nie występują pojedynczo, a wystąpienie jednego problemu implikuje szereg innych. Dlatego przystępując

do planowania sposobów rozwiązywania problemów społecznych konieczne jest uwzględnienie wielokierunkowego i kompleksowego oddziaływania, nie tylko na skutki wystąpienia danych problemów, ale przede wszystkim na źródło ich wystąpienia. Kluczowym zadaniem jest więc stworzenie możliwości współpracy pomiędzy różnymi podmiotami działającymi w obszarze polityki społecznej.

Praca Zespołu Interdyscyplinarnego w strukturze MOPR polega na:

- 1) opracowaniu i realizacji planu pomocy w indywidualnych przypadkach,
- 2) rozpowszechnianiu informacji o instytucjach oraz możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym,
- 3) monitorowaniu sytuacji rodzin dotkniętych przemocą,
- 4) dokumentowaniu działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań,
- 5) podejmowaniu działań prewencyjnych w środowiskach zagrożonych przemocą,
- 6) inicjowaniu interwencji w środowiskach dotkniętych przemocą,
- 7) udziale w działaniach edukacyjno-informacyjnych.

Realizacja powyższych oczekiwań w tym zakresie wymaga podejmowania wielokierunkowych działań strategicznych, w szczególności:

- 1) uprzedzających, czyli diagnozujących, informujących i edukacyjnych kierowanych do ogółu mieszkańców miasta, w tym także do osób zajmujących się zawodowo pomaganiem osobom potrzebującym,
- 2) interwencyjnych tj. opiekuńczych kierowanych do osób doznających przemocy w rodzinie, a pouczających i izolujących - kierowanych do osób stosujących przemoc w rodzinie,
- 3) wspierająco-motywujących dla osób uwikłanych w przemoc domową (ofiara, świadek),
- 4) działań edukacyjno-korekcyjnych dla osób stosujących w przemoc domową, a także działań kompensacyjnych – niwelujących luki i deficyty,
- 5) partycypacyjnych – poszerzających uczestnictwo społeczne w życiu publicznym i zapobiegające wszelkim przejawom dyskryminacji, wykluczeniu społecznemu i marginalizacji.

Z prowadzonej diagnozy, aby przeciwdziałanie przemocy w rodzinie stanowiło spójne działanie wszystkich służb oraz prowadziło do zminimalizowania prawdopodobieństwa wystąpienia aktów przemocy, wynika konieczność:

- 1) kontynuowania działań interdyscyplinarnych w zakresie przeciwdziałania przemocy,
- 2) uwrażliwienia społeczności lokalnej na problem przemocy w rodzinie,
- 3) promowania modelu rodziny wolnej od przemocy,
- 4) edukacji dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie przemocy w rodzinie.

Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie, zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie, a tym samym zwiększenie pomocy i ochrony ofiar przemocy w rodzinie – możliwe jest dzięki wydajnej i profesjonalnej pracy, jaką podejmują przede wszystkim pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Krośnie. Systemowe podejście do kwestii pomocy rodzinie pozwala na wykorzystanie zasobów kadrowych MOPR Krosno. Realizowane przez Dział Interwencji Kryzysowej MOPR w Krośnie zadania wykonywane są w formie:

- 1) rozmowy z osobami zgłaszającymi się po pomoc tak, zarówno w biurze jak i w środowisku domowym,
- 2) przyjmowania i wysłuchanie stron w atmosferze zrozumienia,
- 3) działań przywracających osoby tego wymagające do funkcjonowania w społeczeństwie,
- 4) sporządzania wywiadów środowiskowych,
- 5) pracy socjalnej,
- 6) poradnictwa prawnego,
- 7) poradnictwa socjalnego,
- 8) wsparcia psychologicznego,
- 9) porad dla rodzin z problemem uzależnienia,
- 10) udzielania schronienia w hostelu w sytuacjach zagrażających zdrowiu i życiu osób potrzebujących pomocy oraz roztoczenia nad tymi osobami opieki i oddziaływań Zespołu Interdyscyplinarnego.

W 2015 roku w hostelu Działu Interwencji Kryzysowej MOPR w Krośnie udzielono schronienia 6 osobom, w 2016r. pomoc tę trzykrotnie otrzymała matka z dzieckiem, natomiast w I połowie 2017r. w hotelu przebywała matka z dwójką dzieci. Dzięki tej formie

realizowanej pomocy, osoby doświadczające przemocy, uniemożliwiającej przebywanie we własnym miejscu zamieszkania, mogą odizolować się od źródła dotyczących ich problemów i uregulować swoją sytuację.

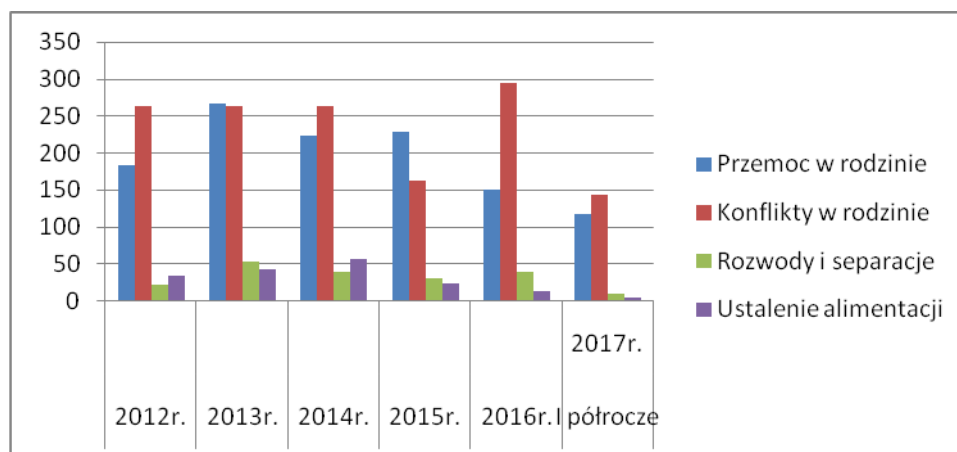
Należy podkreślić, iż przyczynami najczęściej pojawiających się spraw wymagających interwencji kryzysowej, podobnie jak w latach poprzednich, były:

- 1) przemoc w rodzinie (przemoc fizyczna, psychiczna ekonomiczna),
- 2) konflikty w rodzinie (kryzysy małżeńskie, konflikty międzypokoleniowe, trudności wychowawcze),
- 3) sprawy rozwodowe i separacje,
- 4) uzależniania od alkoholu,
- 5) sprawy alimentacyjne.

Tabela Nr 7. Liczba najczęstszych interwencji Działu Interwencji Kryzysowej w latach 2012-2017

Interwencje	2012r.	2013r.	2014r.	2015r.	2016r.	I półrocze 2017r.
Przemoc w rodzinie	183	267	224	229	151	117
Konflikty w rodzinie	263	263	263	163	295	143
Rozwody i separacje	23	53	39	32	39	10
Ustalenie alimentacji	34	44	57	24	13	6

Wykres 4. Sprawy wymagające interwencji

Zjawisko przemocy w rodzinie rodzi kolejne kryzysy rodzinne.

Przemoc nagminnie daje skutek w postaci rozkładu rodziny (sprawy o rozwód i separacje), a to w konsekwencji rodzi konieczność podejmowania dalszych działań w kierunku wsparcia rodziny np. poprzez wnoszenie spraw o alimenty tj. dostarczania środków na utrzymanie rodziny i małoletnich dzieci, wniosków o wydanie zarządzeń opiekuńczo-wychowawczych, poddanie leczeniu odwykowemu.

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Krośnie realizuje systemowe zadania pomocy społecznej, prowadząc stałą pracę socjalną, pozwalającą niejednokrotnie na przeciwdziałanie zjawisku przemocy. Realizuje także zadania z zakresu wspierania rodziny. Zadania te prowadzone są poprzez pracę z rodziną oraz pomoc w opiece i wychowaniu dzieci. W celu wspierania dzieci z rodzin przeżywających trudności, wynikających z nadużywania alkoholu przez członków rodziny, co niejednokrotnie związane jest bezpośrednio ze stosowaniem przez nich przemocy, proponowana jest im opieka w placówkach wsparcia dziennego. Działania z zakresu wspierania rodziny, w większości mają charakter zadań profilaktycznych i odgrywają ważną funkcję w realizowaniu wsparcia dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych, w których przemoc w rodzinie pozbawia ich prawidłowych warunków wychowawczych, zadaje ból i cierpienie. W ramach pracy placówek wsparcia dziennego prowadzone są działania opiekuńcze, wychowawcze, edukacyjne, profilaktyczne, sportowe i kulturalne. Organizacja czasu dla dzieci z rodzin uwikłanych w problem z uzależnieniami, najczęściej asystujący przemocy domowej – jest warunkiem nie tylko zapewnienia im wsparcia, ale także i bezpieczeństwa.

Zajęcia organizowane w placówkach cieszą się ogromnym zainteresowaniem zarówno dzieci jak i młodzieży i z zajęć tych korzysta rokrocznie ok.200 dzieci.

Działając we współpracy i zgodnie z założeniami realizowanego w latach ubiegłych Miejskiego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie oraz Miejskiego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii a także Programu wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej w Krośnie na lata 2016-2018 dążymy do uświadomienia mieszkańców naszej Gminy o powadze problemu przemocy i konieczności jej przeciwdziałania. Przykładem takiego współdziałania jest realizacja programu profilaktycznego pn. "Eliksir na złość", którego celem było m.in. zapobieganie zachowaniom agresywnym u dzieci i młodzieży,

kształtowanie umiejętności radzenia sobie z emocjami w sytuacjach trudnych, oraz poszerzenie wiedzy na temat szkodliwości alkoholu i dopalaczy oraz innych środków uzależniających.

V. Zadania służb powołanych do niesienia pomocy ofiarom przemocy w rodzinie

Pomoc w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie mają obowiązek świadczyć: gmina, policja, prokuratura, pomoc społeczna, służba zdrowia, oświata i Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz organizacje pozarządowe.

Gmina

Obowiązek przeciwdziałania przemocy w rodzinie, szczególnie w rodzinie z problemem alkoholowym, spoczywa także na samorządach lokalnych. Zgodnie ze znowelizowaną ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, do zadań własnych gminy należy m.in. udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychologicznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie. Możliwości działań na rzecz pomocy ofiarom przemocy domowej podejmowanych na terenie gmin:

- 1) udostępnienie rodzinom, w których występuje przemoc, pomocy psychospołecznej i prawnej, poprzez tworzenie i prowadzenie:
 - a) punktów informacyjno-konsultacyjnych,
 - b) schronisk dla ofiar przemocy domowej,
 - c) ośrodków interwencji kryzysowej,
 - d) telefonów zaufania,
 - e) programów środowiskowych,
- 2) inicjowanie powstawania i wspieranie:
 - a) organizacji społecznych pomagających ofiarom przemocy domowej,
 - b) grup wsparcia dla ofiar przemocy domowej.

Policja

Do podstawowych zadań policji należy m.in.:

- 1) ochrona życia i zdrowia ludzi oraz mienia przed bezprawnymi zamachami naruszającymi te dobra,

- 2) inicjowanie i organizowanie działań mających na celu zapobieganie popełnianiu przestępstw i wykroczeń oraz zjawiskom kryminogennym i współdziałanie w tym zakresie z organami państwowymi, samorządowymi i organizacjami pozarządowymi,
- 3) wykrywanie przestępstw i wykroczeń oraz ściganie ich sprawców,
- 4) działania chroniące ofiary przemocy domowej podejmowane przez policję zgodnie z obowiązującym prawem:
 - a) interwencja,
 - b) sporządzenie dokładnego opisu zdarzenia (notatka urzędowa),
 - c) zatrzymanie sprawcy przemocy domowej stwarzającego w sposób oczywisty zagrożenie dla życia bądź zdrowia ofiar, a także mienia,
 - d) wszczęcie postępowania przygotowawczego przeciwko sprawcy przemocy w przypadku zgłoszenia lub stwierdzenia popełnienia przestępstwa,
 - e) zabezpieczenie dowodów popełnienia przestępstwa,
 - f) podjęcie działań prewencyjnych wobec sprawcy przemocy,
 - g) udzielenie informacji ofiarom o możliwości uzyskania pomocy.

Policja jest jedyną instytucją, która może interweniować przez całą dobę, dlatego też interwencja taka powinna wprowadzić w rodzinie istotne zmiany, przede wszystkim ujawnienie przemocy, przerwanie izolacji rodziny, wyrównanie dysproporcji sił po między sprawcą, a ofiarą oraz umożliwienie ofiarom uzyskania ciągłego wsparcia przedstawicieli różnych służb. Ogromną rolę w walce z przemocą odgrywają dzielnicowi, którzy jako pierwsi mają kontakt z pokrzywdzonymi, przyjmują zawiadomienia o przestępstwie, pouczają o przysługujących ofierze prawach, informują o placówkach niosących pomoc pokrzywdzonym, tj. schroniskach, placówkach psychologiczno-pedagogicznych.

Prokuratura

Osoby poszkodowane na skutek przemocy domowej, a także świadkowie mogą złożyć w prokuraturze bądź na policji zawiadomienie o przestępstwie ściganym w trybie publiczno-skargowym (z urzędu) lub wnioski o ściganie przestępstw wnioskowych (dotyczy to przestępstw ściganych na wniosek osoby poszkodowanej). W przypadku uzasadnionego podejrzenia, że popełniono przestępstwo prokuratura wspólnie z policją ma obowiązek:

- 1) wszcząć postępowanie przygotowawcze mające na celu sprawdzenie czy faktycznie popełniono przestępstwo,

- 2) wyjaśnienia okoliczności czynu,
- 3) zebrania i zabezpieczenia dowodów,
- 4) ujęcia sprawcy,
- 5) w uzasadnionym przypadku zastosować środek zapobiegawczy wobec sprawcy przemocy między innymi w postaci:
 - a) dozoru policyjnego,
 - b) tymczasowego aresztowania,
 - c) nakazu opuszczenia przez oskarżonego lokalu mieszkalnego,
 - d) dozoru policyjnego.

Pomoc społeczna

Celem działania pomocy społecznej jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych, których same nie są w stanie pokonać, a także zapobieganie powstawaniu takich sytuacji. Pomocy społecznej udziela się w przypadku: ubóstwa, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Każda z tych sytuacji może sprzyjać występowaniu przemocy lub z niej wynikać. Pracownik socjalny w ramach swoich obowiązków:

1. przeprowadza wywiad środowiskowy, umożliwiającą diagnozę sytuacji,
2. przygotowuje plan pomocy,
3. wnioskuje o udzielenie pomocy finansowej, psychologicznej, prawnej,
4. sporządza dokumentację procedury „Niebieskie Karty” i uczestniczy w posiedzeniach grup roboczych,
5. w przypadku stwierdzenia przemocy, kieruje do odpowiednich instytucji zajmujących się przemocą,
6. inicjuje zapewnienie bezpieczeństwa i schronienia dla ofiar przemocy,
7. informuje właściwe organy o podejrzeniu stosowania przemocy w rodzinie.

W razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie pracownik socjalny wykonujący obowiązki służbowe ma prawo odebrać dziecko z rodziny i umieścić je u innej nie zamieszkującej wspólnie osoby najbliższej, w rozumieniu art. 115 § 11 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (w rodzinie zastępczej lub w całodobowej placówce opiekuńczo-wychowawczej - art.12 a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie).

Jak wynika z analizy danych wszczynanie procedury „Niebieska Karta” zaczyna mieć tendencję malejącą. Nie oznacza to jednak, że nie zdarzają się sytuacje, które mogą stwarzać bezpośrednie zagrożenie dla życia lub zdrowia dzieci z rodzin dotkniętych przemocą. W takiej sytuacji, zgodnie z obowiązującymi przepisami pracownik socjalny wykonujący obowiązki służbowe ma prawo i obowiązek zabrać dziecko z rodziny i umieścić je w dalszej rodzinie - jako osób najbliższych dla dziecka, w rodzinie zastępczej lub w placówce opiekuńczo-wychowawczej. Decyzję w tej sprawie pracownik socjalny podejmuje wspólnie z funkcjonariuszami Policji, lekarzem lub ratownikiem medycznym czy pielęgniarką. Jest to ważne zadanie dla pracowników socjalnych, a jego realizacja związana jest z zadaniami pieczy zastępczej. Działania te są podejmowane jednak w sytuacjach kryzysowych, gdy nie ma możliwości zapewnienia dziecku opieki przez inne osoby bliskie. Liczba interwencji skutkujących odebraniem dzieci i w konsekwencji umieszczeniem ich w pieczy zastępczej jest zadowalająca. Oznacza to, że podejmowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Krośnie działania skierowane na wzmocnienie ról rodzicielskich i wspieranie rodziny w sytuacjach daje wymierne skutki.

PROCEDURA ODEBRANIA DZIECKA:

1. Ma zastosowanie w przypadku bezpośredniego zagrożenia życia i zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie.
2. Następuje bez wcześniejszego orzeczenia sądu.
3. Decyzja o odebraniu dziecka podejmowana jest wspólnie przez pracownika socjalnego z funkcjonariuszem Policji, lekarzem (lub ratownikiem medycznym, lub pielęgniarką). Pracownik socjalny ma prawo odebrać dziecko z rodziny w sytuacji gdy wykonuje swoje obowiązki służbowe tj. w godzinach swojej pracy.

Aby prawidłowo realizować powyższy zapis pracownicy socjalni MOPR w Krośnie pełnią dyżury telefoniczne umożliwiające wezwanie ich przez interweniującą Policję do dziecka zagrożonego przemocą ze strony najbliższych. Niestety, co roku dochodzi do sytuacji, kiedy w godzinach nocnych lub w dniach świątecznych niezbędna jest pomoc skierowana do dzieci, które po rozeznaniu sytuacji rodzinnej muszą zostać przewiezione pod opiekę rodziny zastępczej.

Służba zdrowia

Głównym zadaniem służby zdrowia jest ochrona zdrowia pacjenta. Zjawisko przemocy domowej kwalifikuje się do zakresu sytuacji objętych świadczeniami zdrowotnymi, ponieważ bardzo często towarzyszą mu wyraźne uszkodzenia zdrowia somatycznego, a zawsze występują poważne uszkodzenia zdrowia psychicznego.

W dziedzinie pomocy ofiarom przemocy domowej, oprócz zadań podstawowych, takich jak np. udzielenie pomocy medycznej, istotne jest:

1. rozpoznanie sygnałów świadczących o występowaniu przemocy, szczególnie gdy ofiary bądź świadkowie próbują to ukryć,
2. umiejętność przeprowadzenia rozmowy umożliwiającej rozpoznanie form przemocy i częstotliwości jej występowania,
3. uzupełnienie formularza „Niebieskiej Karty-A” i poinformowanie ofiar o możliwościach szukania pomocy,
4. wystawienie na prośbę poszkodowanych zaświadczenia lekarskiego o stwierdzonych obrażeniach.
5. poinformowanie ofiar o miejscach i warunkach wystawienia obdukcji,
6. w przypadku stwierdzenia takiej konieczności lub na prośbę poszkodowanych powiadomienie innych służb np. pomocy społecznej, policji, prokuratury,
7. w przypadku stwierdzenia podczas badania lub podejrzenia popełnienia przestępstwa, np. ślady ciężkiego uszkodzenia ciała, ślady podejrzanых oparzeń, wykorzystania seksualnego - powiadomienie organów ścigania bez względu na zgodę poszkodowanego.

Oświata

Nauczyciel, wychowawca, pedagog, psycholog, dyrektor szkoły podejrzewając, że dziecko jest ofiarą bądź świadkiem przemocy ma obowiązek:

1. sporządzać jak najpełniejszą dokumentację w postaci druku „Niebieskiej Karty-A”,
2. nawiązać współpracę z instytucjami pomocowymi, organizacjami pozarządowymi w celu poszerzenia wiedzy na temat sytuacji dziecka,
3. współuczestniczyć w tworzeniu planu pomocy dziecku i jego rodzinie, w sytuacji stwierdzenia przemocy,
4. powiadamiać sąd rodzinny lub prokuraturę rejonową o sytuacji dziecka,
5. wspierać dziecko oraz jego rodzinę podczas realizowania planu pomocy,
6. monitorować prawidłowość i skuteczność oddziaływań pomocowych,
7. uczestniczyć w pracach zespołu interdyscyplinarnego i grupach roboczych.

Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Krośnie inicjuje działania związane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych, innych uzależnień oraz przemocy na terenie Gminy Miasto Krosno oraz działania na rzecz integracji społecznej osób uzależnionych i/lub dotkniętych przemocą oraz ich rodzin. Podejmuje także czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego, zgodnie z właściwymi przepisami. Procedurę zobowiązania do leczenia odwykowego wdraża się wobec niektórych osób uzależnionych od alkoholu (osoby, które w związku z nadużywaniem alkoholu powodują rozkład życia rodzinnego, demoralizację nieletnich, systematycznie zakłócają spokój lub porządek publiczny).

Picie i nadużywanie alkoholu jest jednym z czynników ryzyka wystąpienia przemocy (Browne K., Herbert M.: "Zapobieganie przemocy w rodzinie" PARPA, Warszawa 1999). Alkohol działając na organizm człowieka przyspiesza zmiany nastroju, osłabia koordynację, zdolność podejmowania decyzji, pozbawia hamulców.

W przypadku podejrzenia zaistnienia przemocy w rodzinie podejmuje działania związane z:

1. rozpoznaniem sygnałów świadczących o występowaniu przemocy, szczególnie gdy ofiary bądź świadkowie próbują to ukryć,
2. uzupełnieniem formularza „Niebieskiej Karty-A” i przekazanie jej do Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego,
3. poinformowanie ofiar o możliwościach szukania pomocy.

Organizacje pozarządowe

Informacja o działalności lokalnych organizacji pozarządowych powinna być dostępna w każdej gminie, w przychodni, poradni, szkole, komisariacie, itp.

Organizacje pozarządowe to są głównie stowarzyszenia, fundacje, kluby. W zakresie pomocy ofiarom przemocy domowej organizują telefony zaufania, punkty informacyjno-konsultacyjne, ośrodki pomocy, schroniska, świetlice dla dzieci

W ramach swojej działalności oferują, m.in.:

1. pomoc psychologiczną, w grupie i kontakcie indywidualnym,
2. pomoc prawną, w tym pisanie pozwów, wniosków,
3. pomoc socjalną,
4. grupy wsparcia,
5. grupy samopomocowe,
6. pomoc socjoterapeutyczną dla dzieci,
7. udział w pracach zespołów pomagających ofiarom przemocy np. przy ośrodku pomocy społecznej,
8. udział w interwencjach,
9. pilotowanie przypadków,
10. pomoc w załatwianiu spraw urzędowych i innych.

VI. Założenia Programu

1. Analiza skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy.
2. Zapewnienie ochrony osobom doznającym przemocy.
3. Ustalenie zasad współpracy interdyscyplinarnej pracowników instytucji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
4. Promowanie pozytywnych wzorców życia rodzinnego.

VII. Cele Programu

Cele i działania zaplanowane dla realizacji Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie

1. Celem strategicznym programu jest ograniczenie zjawiska przemocy w rodzinie poprzez skuteczne działanie na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

2. Celem głównym programu jest przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, zwiększenie dostępności i skuteczności profesjonalnej pomocy oraz ochrona ofiar przemocy w rodzinie.

3. Cele szczegółowe:

- a) skuteczne i efektywne zwalczanie przemocy w rodzinie,
- b) zapewnienie osobom doznającym przemocy bezpieczeństwa i skutecznej pomocy,
- c) zapobieganie stosowaniu przemocy poprzez oddziaływanie edukacyjno-korekcyjne na sprawców przemocy,
- d) zmiana postawy mieszkańców wobec zjawiska przemocy poprzez działania informacyjno-edukacyjne.

Zadania:

1. współpraca w ramach Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup roboczych.
2. prowadzenie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy.
3. zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.
4. zwiększenie pomocy i ochrony ofiar przemocy w rodzinie.
5. prowadzenie działań interwencyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy.
6. zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia.

VIII. Harmonogram realizacji Programu

Zadania	Działania	Podmioty realizujące działania	Wskaźniki
Współpraca w ramach Zespołu Interdyscyplinarnego	1)diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie na terenie	1)Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie, 2) Dział Interwencji	1) liczba wszczętych procedur „Niebieskiej

<p>oraz grup roboczych</p>	<p>Gminy-Miasta Krosna,</p> <p>2) opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie,</p> <p>3) podejmowanie działań pomocowych w stosunku do osób pokrzywdzonych,</p> <p>4) inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie,</p> <p>5) występowanie z zawiadomieniami do Prokuratury Rejonowej o podejrzeniu popełnienia czynów dot. przemocy w rodzinie</p> <p>6) rozpowszechnianie informacji o instytucjach oraz możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym,</p> <p>7) monitorowanie sytuacji rodzin dotkniętych przemocą oraz zagrożonych wystąpieniem przemocy,</p> <p>8) dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy</p> <p>9) podejmowanie działań</p>	<p>Kryzysowej,</p> <p>3) Komenda Miejska Policji,</p> <p>4) Sąd Rejonowy,</p> <p>5) Prokuratura Rejonowa,</p> <p>6) Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,</p> <p>7) Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna</p> <p>8) placówki oświatowo-wychowawcze,</p> <p>9) zakłady opieki zdrowotnej,</p> <p>10) organizacje pozarządowe.</p>	<p>Karty”,</p> <p>2) liczba zakończonych procedur „Niebieskiej Karty”,</p> <p>3) liczba posiedzeń grup roboczych,</p> <p>4) liczba i rodzaj pomocy udzielanej ofiarom przemocy w rodzinie,</p> <p>5) liczba skierowanych wniosków do Prokuratury i Sądu</p>
----------------------------	---	---	---

	<p>prewencyjnych w środowiskach zagrożonych przemocą,</p> <p>10) inicjowanie interwencji w środowiskach dotkniętych przemocą w rodzinie,</p> <p>11) udział w działaniach edukacyjno-informacyjnych</p>		
<p>Prowadzenie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy</p>	<p>1) propagowanie skutecznych sposobów powstrzymania przemocy,</p> <p>2) propagowanie mediacji (w tym mediacji rodzinnych) w rodzinach, w których występują konflikty zanim dojdzie do przemocy,</p> <p>3) edukacja rodzinna,</p> <p>4) obalanie mitów na temat przemocy,</p> <p>5) szkolenia na temat przemocy dla kadry służb pomocy społecznej i innych podmiotów realizujących Program,</p> <p>6) prowadzenie zajęć wychowawczych oraz informacyjno-edukacyjnych zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży w zakresie ograniczenia zjawiska przemocy rówieśniczej,</p>	<p>1) Zespół Interdyscyplinarny,</p> <p>2) Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie,</p> <p>3) Dział Interwencji Kryzysowej,</p> <p>4) Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,</p> <p>5) placówki oświatowo-wychowawcze,</p> <p>6) placówki wsparcia dziennego,</p> <p>7) organizacje pozarządowe,</p>	<p>1) liczba osób uczestniczących w zajęciach</p> <p>2) liczba ulotek, broszur, plakatów,</p> <p>3) liczba spotkań informacyjno-edukacyjnych dotyczących przemocy w rodzinie, w szkole, w środowisku rówieśniczym,</p> <p>4) liczba osób uczestniczących w szkoleniach na temat przemocy dla kadry służb pomocy społecznej i innych podmiotów realizujących Program.</p>

	<p>7) przygotowywanie, dystrybucja ulotek i informacji na temat przemocy i jej skutków,</p> <p>8) prowadzenie tablic informacyjnych w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie,</p> <p>9) publikowanie na stronie internetowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Krośnie informacji o lokalnym systemie pomocy i wsparcia osób uwikłanych w zjawisko przemocy domowej,</p>		
<p>Zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie</p>	<p>1) izolowanie sprawców od ofiar,</p> <p>2) udzielanie informacji sprawcom przemocy na temat programów korekcyjno-educacyjnych,</p> <p>3) przeprowadzanie rozmów z osobami nadużywającymi alkoholu, stosującymi przemoc,</p> <p>4) kierowanie wniosków do Prokuratury Rejonowej, Sądu Rejonowego i do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych</p>	<p>1) Prokuratura Rejonowa,</p> <p>2) Sąd Rejonowy,</p> <p>3) Komenda Miejska Policji,</p> <p>4) Dział Interwencji Kryzysowej,</p> <p>5) Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie,</p> <p>6) Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,</p>	<p>1) liczba sprawców izolowanych od ofiar,</p> <p>2) liczba osób zatrzymanych przez Policję w związku z przemocą w rodzinie,</p> <p>3) liczba udzielonych informacji, porad i konsultacji,</p> <p>4) liczba sprawców objętych programami korekcyjno-educacyjnymi,</p> <p>5) liczba osób którym udzielono wsparcia instytucjonalnego,</p>

	<p>5) realizacja działań podejmowanych w oparciu o procedurę „Niebieska Karta”</p> <p>6) objęcie sprawców pomocy programem korekcyjno-edukacyjnym</p>		<p>6) liczba zgłoszonych wniosków do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, do Prokuratury i Sądu Rejonowego</p>
<p>Zwiększenie pomocy i ochrony ofiar przemocy w rodzinie</p>	<p>1) zapewnienie bezpiecznego schronienia osobom dotkniętym przemocą w hotelu Działu Interwencji Kryzysowej, lub w specjalistycznych ośrodkach wsparcia,</p> <p>2) ochrona praw osób będących ofiarami przemocy,</p> <p>3) promocja instytucji udzielających wsparcia i pomocy dla osób doświadczających przemocy i ich rodzin.</p>	<p>1) Dział Interwencji Kryzysowej,</p> <p>2) Prokuratura Rejonowa,</p> <p>3) Sąd Rejonowy,</p> <p>4) Komenda Miejska Policji,</p> <p>5) Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie,</p> <p>6) Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,</p> <p>7) placówki służby zdrowia,</p> <p>8) placówki oświatowo-wychowawcze</p>	<p>1) liczba udzielonych informacji, porad</p> <p>2) liczba wdrożeń procedury „Niebieskiej Karty”,</p> <p>3) liczba i rodzaj pomocy udzielanej ofiarom przemocy w rodzinie,</p> <p>4) liczba rodzin, w których zakończono Niebieską Kartę,</p> <p>5) liczba wniosków skierowanych do Sądu i Prokuratury</p>
<p>Prowadzenie działań interwencyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy</p>	<p>1) podejmowanie działań interwencyjnych w oparciu o procedurę „Niebieskiej Karty”,</p> <p>2) współpraca w ramach Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup roboczych.</p>	<p>1) Dział Interwencji Kryzysowej,</p> <p>2) Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie</p> <p>3) Komenda Miejska Policji,</p> <p>4) Sąd Rejonowy,</p> <p>5) Prokuratura Rejonowa,</p> <p>6) Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów</p>	<p>1) liczba wszczętych procedur „Niebieskiej Karty”,</p> <p>2) liczba zakończonych procedur „Niebieskiej Karty”,</p> <p>3) liczba posiedzeń grup roboczych,</p>

		Alkoholowych, 7) Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, 8) placówki oświatowo-wychowawcze, 9) zakłady opieki zdrowotnej, 10) organizacje pozarządowe.	4) liczba i rodzaj pomocy udzielanej ofiarom przemocy w rodzinie.
Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia	1) przyjęcie do hostelu 2) zapewnienie całodobowej opieki	1) Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie 2) Dział Interwencji Kryzysowej,	liczba osób, którym udzielono całodobowego wsparcia instytucjonalnego

Wszystkie działania prowadzone są w sposób ciągły, a ich realizacja będzie monitorowana w styczniu każdego kolejnego roku do 2021r.

Spodziewane efekty i ocena rezultatów zaplanowanych działań w ramach Programu

1. Zmniejszenie rozmiarów zjawiska przemocy domowej.
2. Zwiększenie skuteczności i dostępności pomocy.
3. Zmniejszenie negatywnych następstw dla ofiar i świadków przemocy w rodzinie.
4. Spadek liczby przypadków przemocy w rodzinie.
5. Spadek liczby rodzin, w których interwencje podejmowane są wielokrotnie.
6. Zwiększenie społecznej wrażliwości i zaangażowania w problematykę przeciwdziałania przemocy.
7. Zwiększenie kompetencji służb, instytucji i organizacji społecznych pracujących w obszarze przemocy domowej oraz poprawa współpracy w tym zakresie.

IX. Adresaci Programu

Program adresowany jest do:

1. rodzin i osób (dzieci, współmałżonkowie, partnerzy, osoby starsze, niepełnosprawne), które ze względu na przemoc w rodzinie wymagają wsparcia społecznego,
2. osób stosujących przemoc w rodzinie,
3. do świadków przemocy w rodzinie,
4. przedstawicieli instytucji i służb zobowiązanych do udzielania pomocy w sytuacji przemocy domowej,
5. społeczności lokalnej – mieszkańców Gminy Miasto Krosna.

X. Miejsce realizacji Programu

Obszar Gminy Miasto Krosna.

XI. Finansowanie Programu

Źródłem finansowania Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Krośnie są:

1. Środki własne gminy będące w budżecie Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Krośnie na realizację zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
2. Dotacje celowe, środki pozabudżetowe pozyskiwane z innych źródeł.

XII. Monitoring i sprawozdawczość

1. Efektywność programu i jego ocena mierzona będzie poprzez prowadzenie statystyk i ich analizę ilościową.
2. Podmioty zaangażowane w realizację Programu przesyłają do Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Krośnie dane statystyczne z wykonanych zadań do dnia 20 stycznia każdego kolejnego roku.
3. Monitorowanie realizacji Programu odbywać się będzie przez analizę danych statystycznych przesyłanych przez podmioty zaangażowane w jego realizację oraz zbieranych informacji na temat realizacji kierunków działań ujętych w Programie.

4. Sprawozdanie z realizacji Programu Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Krośnie przedkładane będą do Prezydenta Miasta Krosna i Rady Miasta Krosna w corocznym sprawozdaniu z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Krośnie.

XIII. Zakończenie

Przemoc w rodzinie jest problemem trudnym do zdiagnozowania – zdaniem specjalistów rozmiary i szkodliwość zjawisk związanych z przemocą w rodzinie wskazują, że jest to jeden ze szczególnie ważnych problemów społecznych w Polsce ze względu na negatywne skutki – zdrowotne, emocjonalne i społeczne. Zapobieganie przemocy wymaga wdrożenia szerokiego, zorganizowanego i zaplanowanego programu, którego realizacja powinna przyczynić się do poprawy stanu bezpieczeństwa życia codziennego. Zadaniem programu jest zmiana postaw prezentowanych wobec kwestii przemocy w rodzinie, zarówno w świadomości osób doświadczających przemocy, stosujących przemoc, jak również w świadomości służb powołanych do niesienia pomocy. Cele zawarte w programie odnoszą się do całego systemu zapobiegania i zwalczania przemocy w rodzinie na terenie Gminy Miasto Krosno. Zakładając, że niniejszy program będzie stanowił strategiczny plan działań wobec problemu przemocy w rodzinie i będzie realizowany wielopoziomowo przez wszystkie instytucje i organizacje zobligowane do podejmowania działań na rzecz zapobiegania i zwalczania przemocy w rodzinie, oczekuje się, iż przyczyni się on do usprawnienia systemu przeciwdziałania przemocy, ograniczenia zjawiska przemocy i towarzyszących zjawisk patologicznych.

Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie nie jest dokumentem zamkniętym i będzie podlegał modyfikacjom w zależności od pojawiających się nowych potrzeb i możliwości.

XIV. Spis tabel

Tabela nr 1. Dane zebrane na podstawie „Niebieskich Kart” założonych w gminie Krosno

Tabela nr 2. Instytucje wszczynające procedurę „Niebieska Karta”

Tabela nr 3. Dane dotyczące procedury „Niebieskiej Karty” na przestrzeni lat 2012-2016 i I półrocze 2017r.

Tabela nr 4. Dane w układzie tabelarycznym przedstawiają problem przemocy w rodzinach na terenie miasta Krosna.

Tabela Nr 5. Liczba spotkań grup roboczych w latach 2012-2016

Tabela nr 6. Liczba skierowanych przez Dział Interwencji Kryzysowej MOPR wniosków

Tabela nr 7. Liczba rodzin korzystających z poradnictwa specjalistycznego

Tabela Nr 8. Liczba najczęstszych interwencji Działu Interwencji Kryzysowej w latach 2012-2016 i I półrocze 2017r.

XV. Spis wykresów

Wykres 1. Instytucje wszczynające „Niebieskie Karty” w latach 2012-2016 i I Półrocze 2017

Wykres 2. Liczba „Niebieskich Kart” w latach 2012-2016 i I połowa 2017r.

Wykres 3. Ilość spotkań grup roboczych.

Wykres 4. Sprawy wymagające interwencji.